Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

14 март 2013 година*

„Регламент (ЕО) № 44/2001 — Съдебна компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Член 5, точка 1, буква а) и член 15, параграф 1 — Понятия „дела, свързани с договор“ и „договор, сключен от лице потребител“ — Запис на заповед — Поръчителство — Гарантиране по кредитно споразумение“

По дело C-419/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Městský soud v Praze (Чешка република) с акт от 21 март 2011 г., постъпил в Съда на 10 август 2011 г., в рамките на производство по дело

Česká spořitelna, a.s.

срещу

Gerald Feichter,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н A. Tizzano, председател на състав, г-н M. Ilešič (докладчик), г-н E. Levits, г-н J.-J. Kasel и г-н M. Safjan, съдии,

генерален адвокат: г-жа E. Sharpston,

секретар: г-жа K. Sztranc-Sławiczek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 27 юни 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Česká spořitelna, a.s., от M. Vojáček, advokát,

— за чешкото правителство, от г-н M. Smolek и г-н J. Vláčil, в качеството на представители,

— за швейцарското правителство, от г-н D. Klingele, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-жа M. Šimerdová и г-жа A.-M. Rouchaud-Joët, в качеството на представители,

* Език на производството: чешки.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 септември 2012 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, точка 1, буква а) и член 15, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Česká spořitelna, a.s. (наричано по-нататък „Česká spořitelna“), чието седалище е установено в Чешката република, и г-н Feichter, с местоживеене в Австрия.

Правна уредба

Регламент № 44/2001

3 Член 2, параграф 1 от Регламент № 44/2001 предвижда:

„При условията на настоящия регламент искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

4 Член 3, параграф 1 от този регламент предвижда, че „[с]рещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава“.

5 Съгласно член 5, точка 1, буква а) от посочения регламент, включен в раздел 2 от същия, озаглавен „Специална компетентност“:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

1) а) по дела, свързани с договор — в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение“.

6 Член 15, параграф 1 от същия регламент, който е в раздел 4 от него, озаглавен „Компетентност при потребителски договори“, гласи:

„По отношение на дела във връзка с договор, сключен от лице[…] потребител за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия, компетентността се определя от разпоредбите в настоящия раздел […], ако:

а) се отнася до договор за продажба на стоки на изплащане чрез вноски, или;

б) се отнася до договор за заем, изплатим на части, или за всяка друга форма на кредит, предоставен за финансиране на продажбата на стоки, или

в) във всички останали случаи, договорът е сключен с лице, което извършва търговски или професионални дейности в държавата членка, където потребителят има местоживеене, или, който с всички средства насочва дейностите си към тази държава членка или към няколко държави, включително тази държава членка, и договорът попада в обхвата на тези дейности“.

7 Според член 16, параграф 2 от Регламент № 44/2001:

„Другата страна по договора може да заведе делото срещу потребител само в съдилищата на държавата членка, където има местоживеене потребителят“.

Чешкото право

8 Според член 75 от Закон № 191/1950 за менителниците, записите на заповед и чековете документ, който съдържа всички изисквани от тази разпоредба реквизити, е валиден запис на заповед.

9 По силата на член 76, параграф 1 от Закон № 191/1950 документът, в който липсва някой от реквизитите, посочени в член 75 от този закон, няма стойност на запис на заповед, освен в случаите, определени в следващите параграфи. Според член 76, параграф 3 от споменатия закон при липсата на специално указание мястото на издаване на записа на заповед е мястото на плащане и в същото време местоживеенето на издателя.

10 Съгласно член 77, параграф 2 от Закон № 191/1950 член 10 от посочения закон се прилага и за записа на заповед. Този член 10 предвижда, че когато запис на заповед, който е бил непълен при издаването му, не е бил попълнен, както е уговорено, на приносителя на записа на заповед не може да се противопостави неспазването на тази уговорка, освен ако този приносител е придобил записа на заповед недобросъвестно или е допуснал груба небрежност при неговото придобиване.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

11 На 28 април 2004 г. дружеството Feichter – CZ s.r.o. (наричано по-нататък „дружеството Feichter“), със седалище в Бърно (Чешка република), издава, също в Бърно, запис на заповед в непълна форма в полза на Česká spořitelna, чието седалище е в Прага (Чешка република). Записът на заповед, подписан от името на дружеството Feichter от неговия управител, г-н Feichter, е издаден за гарантиране на задълженията на това дружество по договор, свързан с откриването на кредитна линия за овърдрафт кредит, сключен между посоченото дружество и Česká spořitelna на същата дата. Г-н Feichter, с местоживеене в Австрия, подписва и като физическо лице записа на заповед откъм лицевата страна, като добавя забележката „одобрено като поръчителство“.

12 Данните в записа на заповед относно сумата за плащане, падежа и мястото на плащане са попълнени от Česká spořitelna в съответствие със споразумение относно поставянето на липсващите отбелязвания, сключено на същата дата. Така попълненият запис на заповед съдържа безусловно обещание от дружеството Feichter да плати на 27 май 2008 г. в Прага сумата от 5 000 000 CZK [чешки крони] на заповед на Česká spořitelna.

13 На датата на падежа записът на заповед, представен на мястото на плащане, а именно Прага, не е инкасиран. Поради това Česká spořitelna започва производство за издаване на заповед за плащане пред Městský soud v Praze (Градски съд, Прага) с цел да получи за сметка на г-н Feichter плащането на сумата, произтичаща от подписването на записа на заповед в размер

на 5 000 000 CZK, заедно с 6 % годишна лихва върху тази сума, считано от 28 май 2008 г. до изплащането, както и комисиона по записа на заповед, възлизаща на 16 666 CZK. В хода на това производство г-н Feichter прави възражение за некомпетентност на Městský soud v Praze, като се има предвид, че той пребивава в Австрия.

14 Запитващата юрисдикция иска да се установи дали нейната компетентност трябва да се определи според правилата в областта на потребителските договори. В това отношение тя поставя въпроса дали условията по член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 са изпълнени, и по-конкретно дали правото, произтичащо от разглеждания по главното производство запис на заповед, на което поемателят се позовава срещу поръчителя, може да се квалифицира като свързано с договор по смисъла на този член. При утвърдителен отговор австрийските юрисдикции биха имали компетентност да разгледат спора по главното производство, като се има предвид, че според член 16, параграф 2 от този регламент дело срещу потребител може да се заведе само пред съдилищата на държавата членка, където има местоживеене потребителят.

15 Запитващата юрисдикция иска да се установи и дали е възможно в конкретния случай компетентността да се определи съгласно член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001.

16 В това отношение тя повдига, от една страна, въпроса дали правата, произтичащи от разглеждания по главното производство запис на заповед, могат да се квалифицират като свързани с договор по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, въпреки факта, че според чешкото право записът на заповед е абстрактна ценна книга, която няма договорно естество, макар и да материализира съдържанието на договор.

17 От друга страна, тя поставя въпроса дали в случая става дума за свободно поето задължение, като се има предвид, че точното място на плащане не е определено нито в записа на заповед, нито в споразумението относно поставянето на липсващите отбелязвания. Действително, макар последното споразумение да предоставя на Česká spořitelna правото да постави в записа на заповед липсващите отбелязвания относно мястото на плащане, то не предвижда критерии, позволяващи да се определи дали става дума точно за град Прага. Запитващата юрисдикция подчертава, че не може да се изключи възможността поставянето на мястото на плащане в записа на заповед да доведе до нарушение на това споразумение или последното да е нищожно поради общия си характер, в който случай ще бъде трудно да се установи, че задължението е било свободно поето.

18 При тези условия Městský soud v Praze решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Може ли изразът „искове, свързани с договор, сключен от лице[…] потребител за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия“, използван в член 15, параграф 1 от [Регламент № 44/2001], да се тълкува в смисъл, че обхваща и искове по запис на заповед, издаден в непълна форма, предявени от поемателя срещу поръчителя на издателя му?

2) Независимо дали отговорът на първия въпрос е положителен или отрицателен, може ли изразът „дела, свързани с договор“ по член 5, [точка] 1, буква а) от Регламент № 44/2001 да се тълкува в смисъл, че с оглед само на съдържанието на записа на заповед като такъв обхваща и исковете по запис на заповед, издаден в непълна форма, предявени от поемателя срещу поръчителя на издателя му?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

По допустимостта

19 Česká spořitelna твърди, че първият преюдициален въпрос е недопустим, поради това че има чисто хипотетичен характер и е ирелевантен за целите на решаването на спора по главното производство, при положение че условията за прилагане на член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 не са изпълнени.

20 Следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика в рамките на производството по член 267 ДФЕС, основано на ясно разделение на правомощията между националните юрисдикции и Съда, само националният съд е компетентен да установява и преценява фактите по спора в главното производство, както и да тълкува и прилага националното право. Също така само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. Решение от 25 октомври 2012 г. по дело Rintisch, C-553/11, точка 15 и цитираната съдебна практика).

21 В този смисъл Съдът може да не се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. по-конкретно Решение от 14 юни 2012 г. по дело Banco Español de Crédito, C-618/10, точка 77 и Решение по дело Rintisch, посочено по-горе, точка 16).

22 Настоящият случай обаче не е такъв. Действително от преюдициалното запитване ясно следва, че тълкуването на член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 е необходимо за решаването на спора по главното производство, като се има предвид, че възражението за липса на компетентност, направено от г-н Feichter, се основава на довода, че тъй като е подписал записа на заповед като физическо лице, той има качеството на потребител по смисъла на посочения член и че поради това компетентността следва да се определи според разпоредбите на този регламент, уреждащи съдебната компетентност в областта на потребителските договори.

23 При тези условия първият преюдициален въпрос трябва да се приеме за допустим.

По съществото на спора

24 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 е приложим за определянето на юрисдикцията, компетентна да разгледа съдебен иск, с който поемателят по запис на заповед, установен в една държава членка, предявява правата, произтичащи от този запис на заповед, непълен към датата на подписването му и попълнен впоследствие от поемателя, срещу поръчителя, чието местоживеене е в друга държава членка.

25 В самото начало следва да се припомни, че понятията, използвани в Регламент № 44/2001, и по-конкретно съдържащите се в член 15, параграф 1 от този регламент, трябва да се тълкуват самостоятелно, главно на основата на системата и целите на посочения регламент, за да се

осигури еднаквото му прилагане във всички държави членки (вж. в този смисъл Решение от 20 януари 2005 г. по дело Engler, C-27/02, Recueil, стр. I-481, точка 33, Решение от 7 декември 2010 г. по дело Pammer и Hotel Alpenhof, C-585/08 и C-144/09, Сборник, стр. I-12527, точка 55 и Решение от 6 септември 2012 г. по дело Mühlleitner, C-190/11, точка 28).

26 По-нататък следва да се отбележи, че член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 представлява отклонение както от установеното в член 2, параграф 1 от този регламент общо правило за компетентност, съгласно което спорът е подсъден на съдилищата на държавата членка, където ответникът има местоживеене, така и от установеното в член 5, точка 1 от същия регламент правило за специална компетентност при договорите, съгласно което компетентен е съдът по мястото, където задължението, което е в основата на иска, е изпълнено или е трябвало да бъде изпълнено (Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof, посочено по-горе, точка 53 и Решение по дело Mühlleitner, посочено по-горе, точка 26). Следователно този член 15, параграф 1 трябва задължително да се тълкува стриктно (вж. в този смисъл Решение по дело Mühlleitner, посочено по-горе, точка 27).

27 Накрая, доколкото Регламент № 44/2001 заменя в отношенията между държавите членки Конвенцията от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последователните конвенции относно присъединяването на новите държави членки към тази конвенция (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“), даденото от Съда тълкуване на разпоредбите на тази конвенция важи и за разпоредбите на посочения регламент, когато разпоредбите на тези актове могат да се квалифицират като еквивалентни (вж. по-конкретно Решение от 25 октомври 2012 г. по дело Folien Fischer и Fofitec, C-133/11, точка 31 и Решение от 7 февруари 2013 г. по дело Refcomp, C-543/10, точка 18).

28 В това отношение Съдът вече е постановил, че в установената от Регламент № 44/2001 система член 15, параграф 1 от него заема, както е видно от съображение 13 от регламента, същото място и изпълнява същата функция на защита на потребителя като по-слаба страна, както член 13, първа алинея от Брюкселската конвенция (вж. в този смисъл Решение от 14 май 2009 г. по дело Ilsinger, C-180/06, Сборник, стр. I-3961, точка 41, Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof, посочено по-горе, точка 57 и Решение по дело Mühlleitner, посочено по-горе, точка 29).

29 На първия поставен въпрос следва да се отговори именно в светлината на тези съображения.

30 За да се даде отговор на този въпрос, трябва да се констатира, че член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 се прилага, в случай че са изпълнени три условия, а именно, на първо място, едната страна по договора да има качеството на потребител, който действа за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия, на второ място, договорът между такъв потребител търговец да е действително сключен и на трето място, такъв договор да попада в една от категориите, посочени в параграф 1, букви а)—в) от посочения член 15. Тези условия трябва да бъдат изпълнени кумулативно, така че ако едно от трите липсва, компетентността не може да се определя според правилата в областта на потребителските договори.

31 Що се отнася до първото условие за прилагане на член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001, макар текстът на тази разпоредба да не е напълно идентичен с този на член 13, първа алинея от Брюкселската конвенция, тези изменения засягат условията за прилагане, на които потребителските договори трябва да отговарят (вж. в този смисъл Решение по дело Pammer и Hotel Alpenhof, посочено по-горе, точка 59), а не определението на понятието „потребител“, така че в рамките на Регламент № 44/2001 това понятие трябва да има същия обхват като по Брюкселската конвенция.

32 Съдът вече е постановил, по отношение на член 13, първа алинея от Брюкселската конвенция, че от текста и функцията на тази разпоредба произтича, че тя визира само частния краен потребител, който няма търговска или професионална дейност (вж. в този смисъл Решение от 19 януари 1993 г. по дело Shearson Lehman Hutton, C-89/91, Recueil, стр. I-139, точки 20 и 22, Решение от 3 юли 1997 г. по дело Benincasa, C-269/95, Recueil, стр. I-3767, точка 15, Решение от 20 януари 2005 г. по дело Gruber, C-464/01, Recueil, стр. I-439, точка 35 и Решение по дело Engler, посочено по-горе, точка 34).

33 От практиката на Съда е видно също така, че особеният режим, установен от разпоредбите на Брюкселската конвенция във връзка с компетентността при потребителски договори, е предназначен да осигури адекватна защита на потребителя като страна по договора, за която се счита, че е по-слаба в икономическо и по-неопитна в правно отношение от своя съдоговорител търговец (вж. по-специално Решение по дело Gruber, посочено по-горе, точка 34 и Решение по дело Engler, посочено по-горе, точка 39). Тази функция предполага, че специалните правила за компетентност, предвидени за тази цел в Брюкселската конвенция, не се прилагат спрямо лица, за които тази защита не е оправдана (вж. в този смисъл Решение по дело Shearson Lehman Hutton, посочено по-горе, точка 19).

34 От това Съдът прави извода, че само договорите, сключени извън и независимо от всяка професионална дейност или цел, с единствената цел задоволяване на собствените лични потребителски нужди на едно лице, попадат в предвидения от посочената конвенция специален режим в областта на защитата на потребителя, докато такава защита не е оправдана в случай на договор, който има за цел професионална дейност (Решение по дело Gruber, посочено по-горе, точка 36, и в този смисъл Решение по дело Benincasa, посочено по-горе, точка 17).

35 Трябва да се констатира обаче, че при обстоятелства като тези по делото в главното производство условието за наличие на потребител по смисъла на член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 не е изпълнено.

36 Действително е безспорно, че поръчителят в делото по главното производство е станал гарант за задълженията на дружеството, на което е управител и в което има мажоритарно участие.

37 Следователно, макар че задължението на поръчителя е с абстрактен характер и поради това е независимо от задължението на издателя, на който той става гарант, това не променя факта, както отбелязва генералният адвокат в точка 33 от своето заключение, че поръчителството на физическо лице, дадено по запис на заповед, издаден за гарантиране на задълженията на търговско дружество, не може да се приема като дадено за цел извън и независимо от всяка търговска дейност или професия, ако това физическо лице има тесни професионални връзки с посоченото дружество, като например управлението или мажоритарно участие в същото.

38 Във всички случаи само обстоятелството, че поръчителят е физическо лице, не е достатъчно, за да се установи неговото качество на потребител по смисъла на член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001.

39 При тези обстоятелства не е необходимо да се разглежда дали другите две условия за прилагането на посочения член са изпълнени.

40 От всички гореизложени съображения следва, че на първия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че физическо лице, което има тесни професионални връзки с дружество, като например управлението или мажоритарно участие в същото, не може да се счита за потребител по смисъла на тази разпоредба, когато поръчителства по запис на заповед, издаден за гарантиране на задълженията, които това дружество има по договор, свързан с получаването на кредит. При това положение тази разпоредба не е приложима за определянето на юрисдикцията,

компетентна да разгледа съдебен иск, с който поемателят по запис на заповед, установен в една държава членка, предявява правата, произтичащи от този запис на заповед, непълен към датата на подписването му и попълнен впоследствие от поемателя, срещу поръчителя, чието местоживеене е в друга държава членка.

По втория въпрос

41 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е приложим за определянето на юрисдикцията, компетентна да разгледа съдебен иск, с който поемателят по запис на заповед, установен в една държава членка, предявява правата, произтичащи от този запис на заповед, непълен към датата на подписването му и попълнен впоследствие от поемателя, срещу поръчителя, чието местоживеене е в друга държава членка.

42 В самото начало следва да се отбележи, че в рамките на този въпрос запитващата юрисдикция иска, от една страна, да разбере дали правоотношението между поемателя и поръчителя по запис на заповед попада в понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, и от друга страна, да установи обхвата, който трябва да се предостави на фигуриращото в този член понятие „място, където задължението, което служи за основа на иска, е било или е трябвало да бъде изпълнено“ в случая на запис на заповед, съставен в непълна форма и попълнен впоследствие.

43 В това отношение трябва да се припомни, както в точка 27 от настоящото решение, че доколкото текстът на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е идентичен с този на член 5, точка 1, първо изречение от Брюкселската конвенция, на първата разпоредба трябва да се признае обхват, идентичен с този на втората (вж. в този смисъл Решение от 23 април 2009 г. по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, C-533/07, Сборник, стр. I-3327, точки 48 и 56).

44 Следователно, за да се определи съгласно член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 компетентната юрисдикция, следва да продължава да се прави позоваване на принципите, изведени от практиката на Съда, отнасяща се до член 5, точка 1 от Брюкселската конвенция (в този смисъл Решение по дело Falco Privatstiftung и Rabitsch, посочено по-горе, точка 57).

45 Що се отнася, на първо място, до тълкуването на понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, е важно да се отбележи, че това понятие трябва да се тълкува самостоятелно, като се свързва със системата и целите на този регламент, за да се осигури еднаквото му прилагане във всички държави членки. При това положение то не може да се схваща като препращане към квалификацията, дадена в приложимия национален закон на правоотношението, разглеждано пред националната юрисдикция (вж. по аналогия по-конкретно Решение от 17 юни 1992 г. по дело Handte, C-26/91, Recueil, стр. I-3967, точка 10 и Решение от 5 февруари 2004 г. по дело Frahuil, C-265/02, Recueil, стр. I-1543, точка 22).

46 Макар че член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 не изисква сключването на договор, идентифицирането на задължение е все пак абсолютно необходимо за прилагането на същия, като се има предвид, че съдебната компетентност по силата на тази разпоредба е установена в зависимост от мястото, където задължението, което е в основата на иска, е изпълнено или е трябвало да бъде изпълнено. Така понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на посочената разпоредба не може да се схваща като визиращо положение, в което не съществува никакъв ангажимент, поет свободно от една страна към друга (вж. по аналогия Решение от 17 септември 2002 г. по дело Tacconi, C-334/00, Recueil, стр. I-7357, точки 22 и 23, както и Решение по дело Engler, посочено по-горе, точка 50).

47 Следователно прилагането на правилото за специална компетентност, предвидена за дела, свързани с договор в посочения по член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, предполага създаване на правно задължение при свободното съгласие на едно лице към друго, на което се основава искът на ищеца (вж. по аналогия Решение по дело Engler, посочено по-горе, точка 51).

48 Що се отнася до съществуването на такова задължение при обстоятелства като тези в делото по главното производство, трябва да се констатира, както прави генералният адвокат в точка 45 от своето заключение, че в конкретния случай поръчителят, поставяйки подписа си откъм лицевата страна на записа на заповед, под забележката „одобрено като поръчителство“, доброволно е приел да бъде гарант за задълженията на издателя на посочения запис на заповед. По този начин неговото задължение да гарантира посочените задължения, е било, посредством подписа му, свободно прието по смисъла на посочената разпоредба.

49 Обстоятелството, че този подпис е поставен на запис на заповед, издаден в непълна форма, не е от естество да промени тази констатация. Действително следва да се има предвид фактът, че поръчителят, подписвайки и споразумението относно поставянето на липсващите отбелязвания, е приел свободно условията, засягащи начина, по който този запис на заповед ще бъде попълнен от поемателя, който ще постави в него липсващите данни, макар че подписването на посоченото споразумение само по себе си не е довело до възникването на поръчителството.

50 Важно е да се подчертае в това отношение, че въпросът дали поставянето на липсващите отбелязвания в записа на заповед е осъществено в нарушение на посоченото споразумение, не попада в тълкуването на понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, а е свързано по-скоро с проверката дали мястото на плащане, произтичащо от разглеждания запис на заповед, е било валидно уговорено между страните, така че това питане на запитващата юрисдикция засяга тълкуването на понятието „място, където задължението, което е в основата на иска, е изпълнено или е трябвало да бъде изпълнено“ по смисъла на посочения член, понятие, което ще бъде разгледано в точки 52 и сл. от настоящото решение.

51 Следователно правоотношението между поемателя и поръчителя по запис на заповед, съставен в непълна форма и попълнен впоследствие, попада в понятието „дела, свързани с договор“ по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001.

52 На второ място, трябва да се уточни смисълът на понятието „място, където задължението, което е в основата на иска, е изпълнено или е трябвало да бъде изпълнено“ съгласно посочената разпоредба.

53 Запитващата юрисдикция иска да се установи в това отношение по-конкретно дали, за да определи това място, тя трябва да вземе предвид само данните, фигуриращи в записа на заповед, или и данните, съдържащи се в споразумението относно поставянето на липсващите отбелязвания.

54 Следва да се припомни, от една страна, че понятието за задължение, което се съдържа в член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001, препраща към задължението, което произтича от договора и на чието неизпълнение се прави позоваване, за да се обоснове съдебният иск (вж. по аналогия по-конкретно Решение от 6 октомври 1976 г. по дело De Bloos, 14/76, Recueil, стр. 1497, точка 13, Решение от 15 януари 1987 г. по дело Shenavai, 266/85, Recueil, стр. 239, точка 9 и Решение от 19 февруари 2002 г. по дело Besix, C-256/00, Recueil, стр. I-1699, точка 44), и от друга страна, че мястото, където това задължение е изпълнено или е трябвало да се изпълни, се определя в съответствие със закона, който урежда посоченото задължение според стълкновителните норми на сезирания съд (вж. по аналогия по-конкретно Решение от

6 октомври 1976 г. по дело Industrie Tessili Italiana Como, 12/76, Recueil, стр. 1473, точка 13, Решение от 28 септември 1999 г. по дело GIE Groupe Concorde и др., C-440/97, Recueil, стр. I-6307, точка 32 и Решение по дело Besix, посочено по-горе, точки 33 и 36).

55 Впрочем предвид важността, която поначало се придава на волята на страните от националните правни системи в областта на договорите, когато приложимият закон позволява на договарящите страни при условия, които той определя, да посочат мястото на изпълнение на едно задължение, уговорката относно мястото на изпълнение на задължението е достатъчна, за да прикрепи към същото място съдебната компетентност по смисъла на член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 (вж. по аналогия Решение от 17 януари 1980 г. по дело Zelger, 56/79, Recueil, стр. 89, точка 5, Решение от 20 февруари 1997 г. по дело MSG, C-106/95, Recueil, стр. I-911, точка 30 и Решение по дело GIE Groupe Concorde и др., посочено по-горе, точка 28).

56 Същевременно трябва да се отбележи, че макар страните да са свободни да уговорят място на изпълнение на договорните задължения, те не могат да посочат, с единствената цел да определят компетентен съд, място на изпълнение, което няма никаква ефективна връзка с реалността на договорното отношение и където задълженията, произтичащи от това отношение, не могат да се изпълнят съгласно текста на същата (вж. в този смисъл Решение по дело MSG, посочено по-горе, точка 31).

57 В конкретния случай предвид обстоятелството, че мястото на изпълнение на разглежданото задължение е изрично посочено в записа на заповед, запитващата юрисдикция е длъжна, доколкото приложимото право позволява този избор на място на изпълнение на задължението, да вземе предвид посоченото място, за да определи компетентната юрисдикция в съответствие с член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001.

58 При тези условия на втория въпрос следва да се отговори, че член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е приложим за целите на определяне на юрисдикцията, компетентна да разгледа съдебен иск, с който поемателят по запис на заповед, установен в една държава членка, предявява правата, произтичащи от този запис на заповед, непълен към датата на подписването му и попълнен впоследствие от поемателя, срещу поръчителя, чието местоживеене е в друга държава членка.

По съдебните разноски

59 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

1) **Член 15, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че физическо лице, което има тесни професионални връзки с дружество, като например управлението или мажоритарно участие в същото, не може да се счита за потребител по смисъла на тази разпоредба, когато поръчителства по запис на заповед, издаден за гарантиране на задълженията, които това дружество има по договор, свързан с получаването на кредит. При това положение тази разпоредба не е приложима за определянето на юрисдикцията, компетентна да разгледа съдебен иск, с който поемателят по запис на заповед, установен в една държава членка, предявява правата,**

произтичащи от този запис на заповед, непълен към датата на подписването му и попълнен впоследствие от поемателя, срещу поръчителя, чието местоживеене е в друга държава членка.

2) **Член 5, точка 1, буква а) от Регламент № 44/2001 е приложим за целите на определяне на юрисдикцията, компетентна да разгледа съдебен иск, с който поемателят по запис на заповед, установен в една държава членка, предявява правата, произтичащи от този запис на заповед, непълен към датата на подписването му и попълнен впоследствие от поемателя, срещу поръчителя, чието местоживеене е в друга държава членка.**

Подписи